

Miksi Lähi-idässä soditaan?

Kuusankosken lukio

Päivi Parkkonen

- <http://www.vox.com/a/maps-explain-the-middle-east>

Lähi-itä konfliktipesäke: miksi?

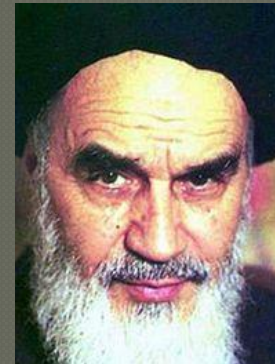
- Kolmen mantereiden risteyspaikka
- Kolmen merkittävän uskonnon
syntypaikka
- Kauppareittien solmukohta
- Geopoliittinen merkitys
- Öljy
- Israelin valtio 1948

Öljy valtapolitiikan kohteena

- 1900-luvulla merkitys kasvoi
- Teollisen maailman riippuvaisuus öljystä
- Hinta 1900-luvun alussa vakaa
- 1960-luvulla Opec-järjestö (12 jäsentä)
 - Öljykriisi - tuottajien ja länsimaiden välillä
 - Länsimaat kiinnostuivat Lähi-idän tapahtumista

Uskonnon merkitys

- Kristinusko, islam, juutalaisuus: pyhät paikat Jerusalemissa
 - juutalaisvainot II ms ja pogromit itä-Euroopassa
 - Kristittyjen ristiretket alueelle 1000-luvun alussa
 - Rooman valtakunnan romahdettua islamin voimistuminen Lähi-idässä
 - Erityisesti arabiväestö kääntyi islamilaisuuteen.
- Islamin radikalisoituminen → fundamentalismi: ääriuskonnollisuus, jyrkkä opillinen vanhoillisuus
- TAPAHTUMIA:
 - 1979 Islamilainen vallankumous Iranissa: Ajatolla Khomeini
 - Iranin ja Irakin sota 1981 – 1988
 - Islamilaiset pääosin terrori- ja väkivaltavastaisia
 - Jihad eli pyhä sota
- Uskontoon kytkeytyy kansallisuusaate
- -> arabinationismi
- Etninen ja kielellinen yhteenkuuluvuus

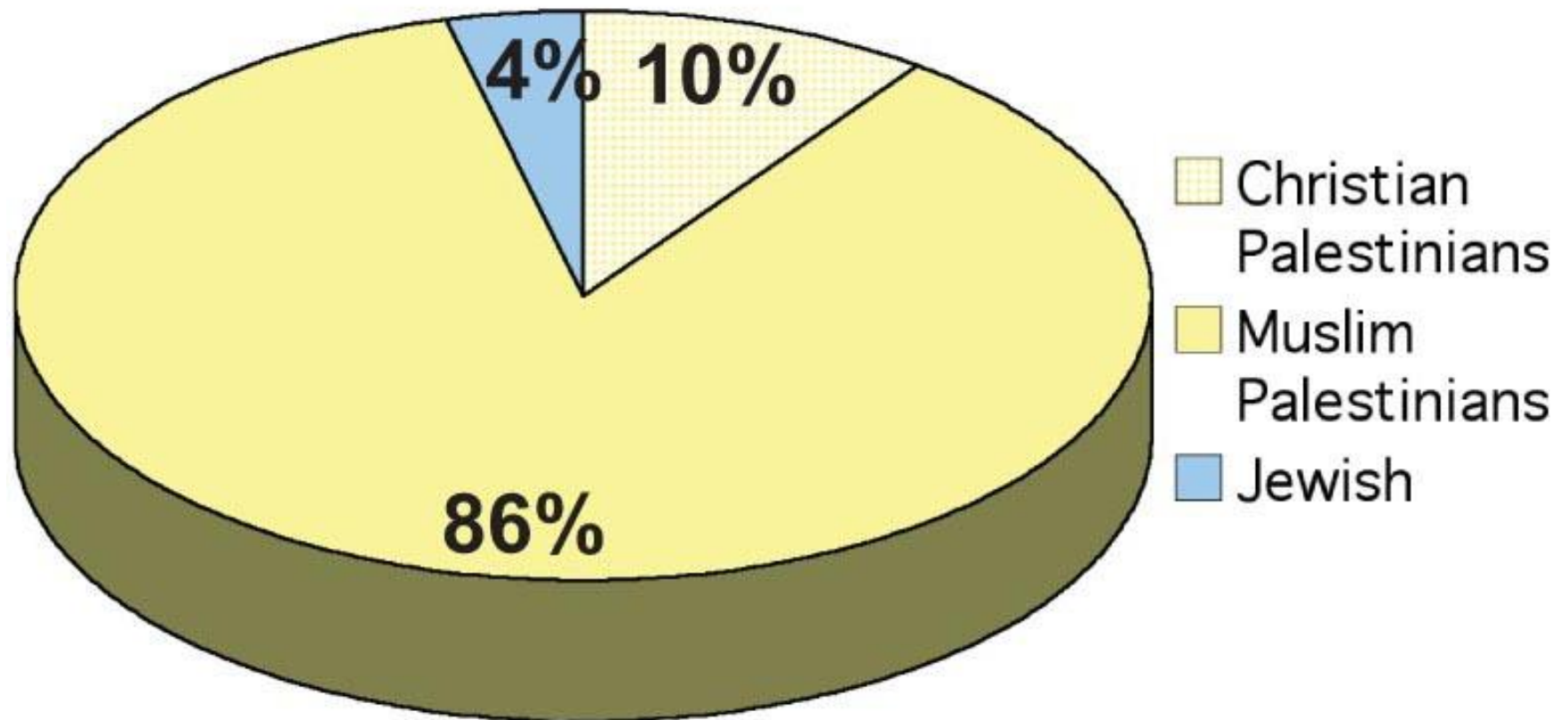

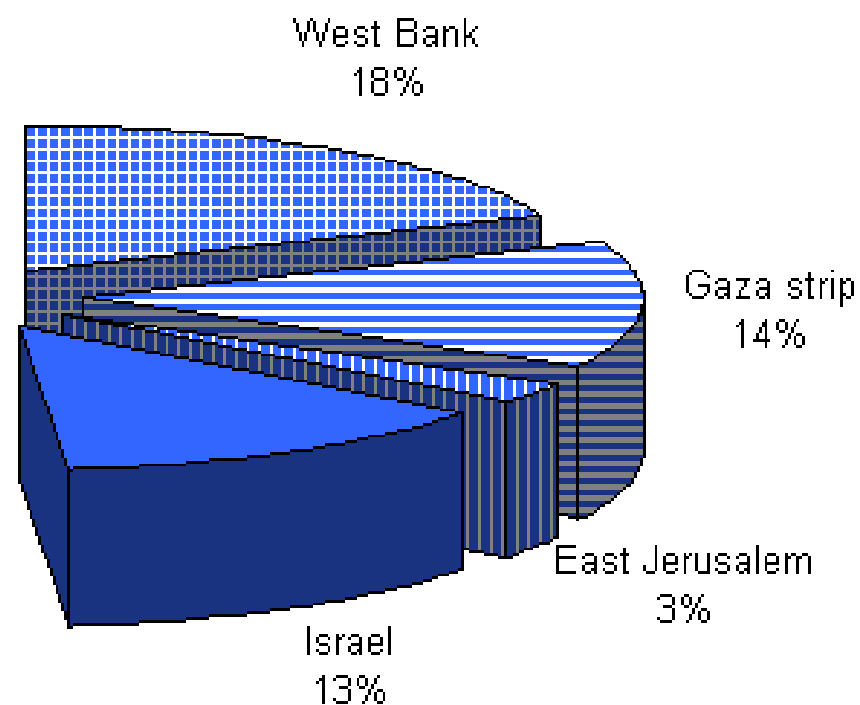
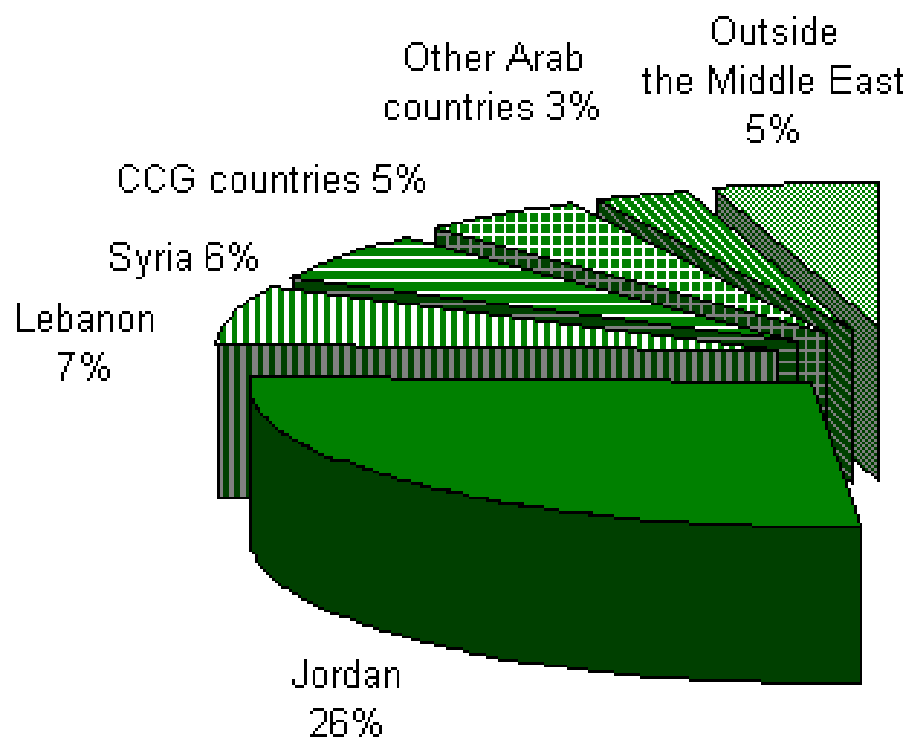

- Rauhanneuvotteluja
- Väkivaltaa
- WTC – palestiina – Arafat
- <http://www2.hs.fi/kronot/palestiina/15.html>

Population of Palestine in Late 1800s

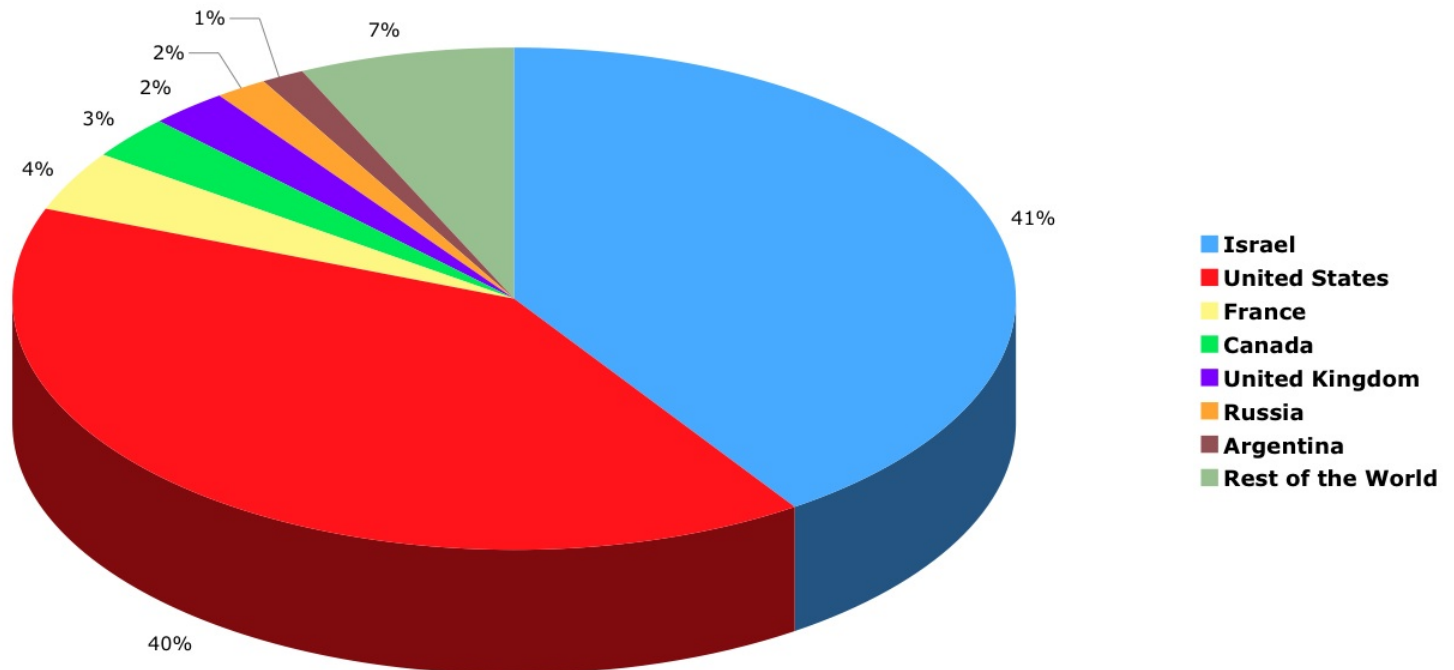

Palestinians in the world

Distribution of the World's Jewish Population (2006)

© "Ranking America" (<http://rankingamerica.wordpress.com>)

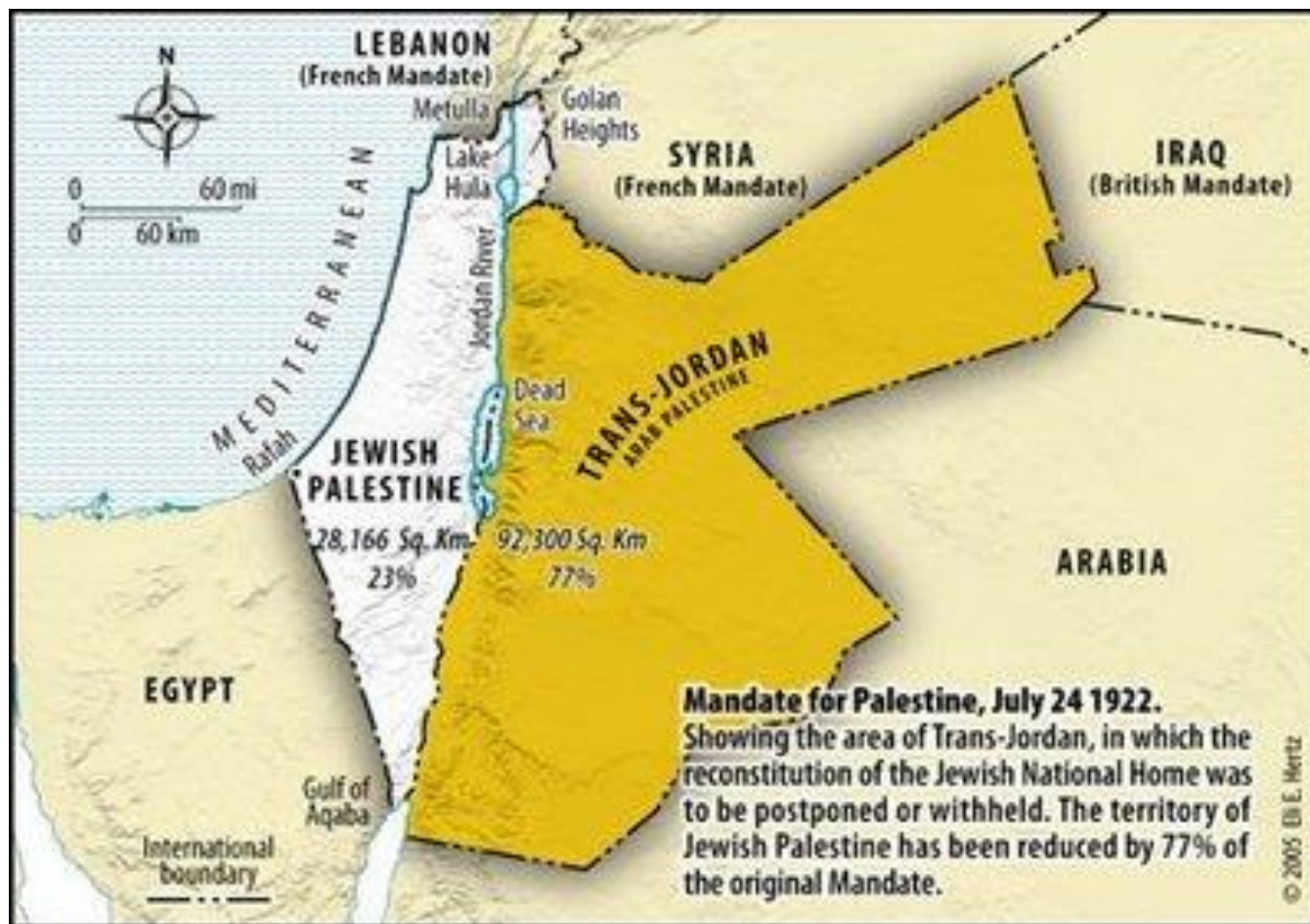

Data from Jewish Virtual Library
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/Judaism/jewpop.html>

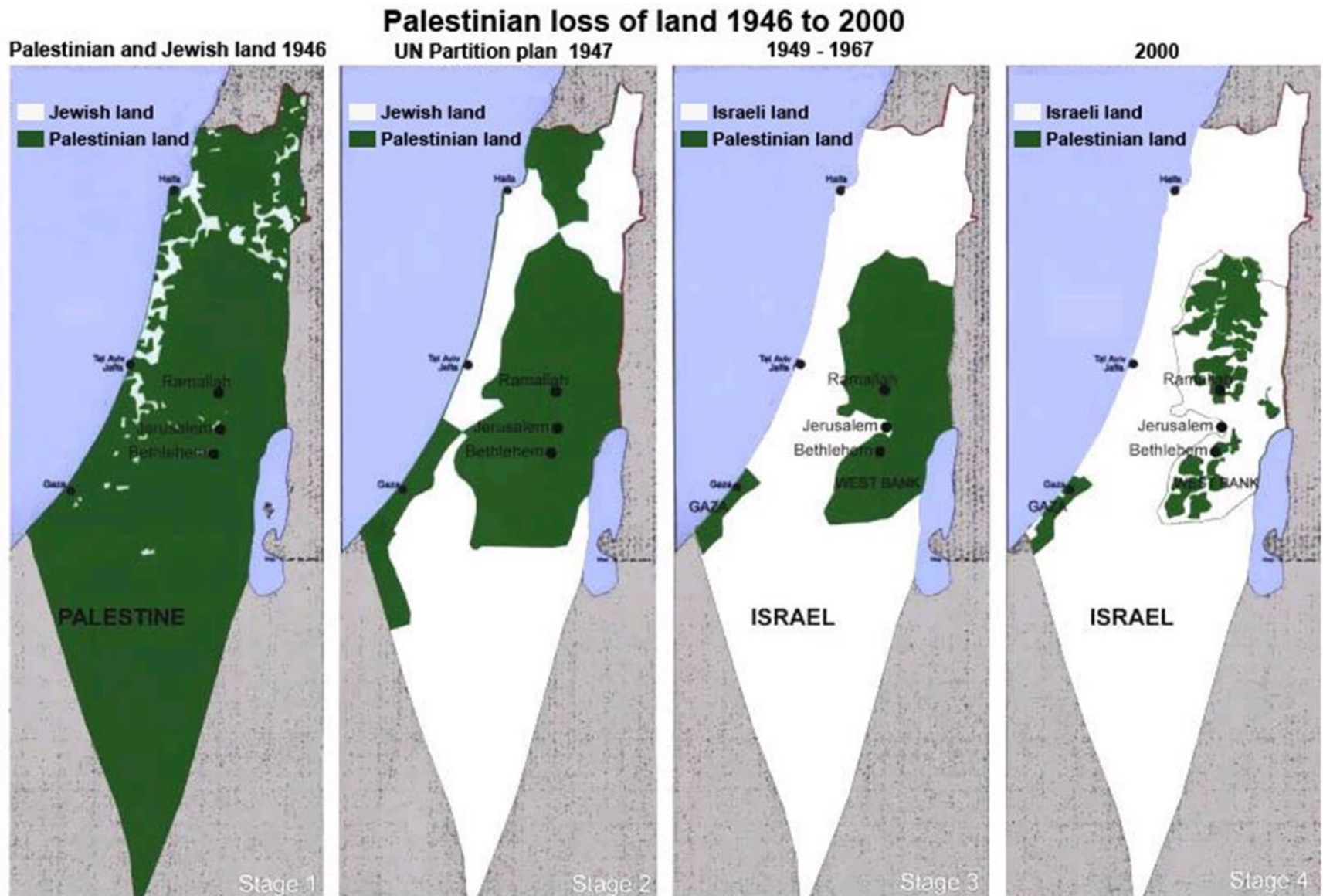
Pyhä maa

- **Sionismi** (=poliittinen, sosiaalinen, humanitaarinen liike Venäjällä ja Euroopassa 1800-luvun lopulla) eli juutalaiskansallinen liike.
 - Pogromit (Venäjä, itä-Eurooppa)
 - Muuttoliike Palestiinaan (Jerusalem) käynnistyi.
- **1917 Balfourin julistus.**
 - I-B ulkoministeri Lordi Arthur Balfour
 - Juutalaisille muuttolupa Iso-Britannian Ims Turkilta valtaamaan Palestiinaan, kunhan arabien/palestiinalaisten oikeuksia ei poljeta.
 - Britit olivat luvanneet palestiinalaisille Ims aikana tukea oman valtion perustamista alueelle.
- IIms ja holokaustin paljastuminen kiihdyttivät muuttoa
 - Kansainvälinen järkytys antoi hyväksynnän laajalle muuttoaallolle.

Toteutumaton suunnitelma 1922...

Juutalaisten muuton vaikutukset:

Israelin synty

- 1947 Iso-Britannia vetäytyi Palestiinasta -> jakosuunnitelma YK:lle = 2 valtiota.
 - Juutalaiset 55% alueesta/ n. 600 000
 - Arabivaltio 45% maasta/1 milj. ihmistä
- Israelin valtion julistautuminen itsenäiseksi 1947
- 1948: arabivaltioiden (Egypti, Jordania, Irak, Syyria, Libanon) hyökkäys Israeliin
 - Israel voitti ja valloitti 77% maa-alueesta
 - Palestiinalaisten pakolaisuus (500 000 pakolaista vs. 1milj väestö)
 - **kylmä sota: USA:n tuki Israel, NL arabivaltioille**

Suezin kriisi 1956

Egypti kansallisti kanavan

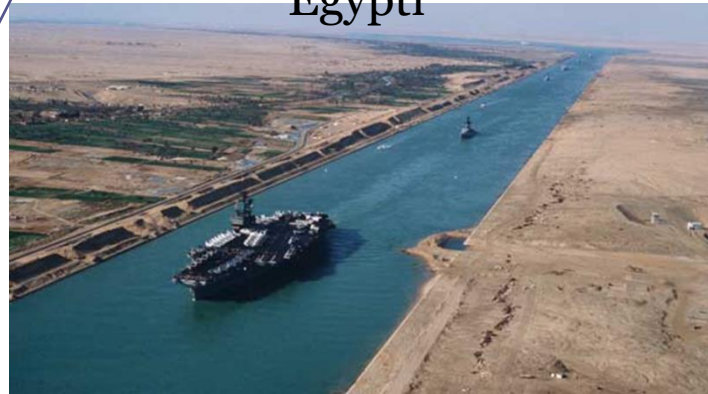
TIETOKULMA:

- Ranskalainen kanavayhtiö rakennutti 1859-69 (omistus RA+EGYPTI)
 - I-B:n omistus 1888 -> anglo-egyptiläinen sopimus jatkoj 1936
 - Egypti irtisanoi 1951
 - Länsi vastusti Egyptin sidettä NL
- USA, Maailmanpankki, I-B lopettivat rahoituksen Assuanin patohankkeelle.
 - Suezin kriisi 1956

Israel hyökkäsi Siinaille

VETÄYTYI

Egypti

Gamal Abdul Nasser, Egypti

RA+I-B
-tuki
- maihinnousu

Yhdysvallat
- Ei tukenut
operaatiota

YK

p
a
i
n
o
s
t
u
s

PLO johtoon
Jasser Arafat 1969
Pääpaikat:
- Jordania '60
- Libanon '70
- Tunisia '80

Aseellisesta vastarinnasta (terrorismi) diplomatiaan.
Israel tunnusti neuvotteluosapuoleksi vasta 1993.

PLO = PALESTIINAN
VAPAUTUSJÄRJESTÖ 1964

TAVOITE:

- Yhdistää
palestiinalaisia
pakolais- ja
sissijärjestöjä, jotka
olivat syntyneet Israelin
valtion perustamisen ja
siitä seuranneiden
sotien jälkeen.

PLO:n peruskirjassa 1964 otettiin tavoitteeksi maallinen ja demokraattinen Palestiinan valtio ja Israelin tuhoaminen. Radikalismi.

Kuuden päivän sota 1967

Egyptin Nasser vaati 1967
YK:n rauhanturvajoukkoja
poistumaan Siinailta.
-pääsihtteri U Thant
suostui.

Egyptissä liikkui
väärää huhuja
liittyen Israelin
toimiin.
->Sulki pääsyn
Punaiselle
merelle.

ISRAEL hyökkäsi Egyptiin ja VALTASI
SALAMASODASSA Siinain, Gazan, Länsirannan,
Golanin.

PALESTIINALAISPAK
OLAISTEN MÄÄRÄ
LISÄÄNTYI 500
000:lla

YK vaati Israelia
perääntymään.
Israel ei luopunut.

**Nämä
aluevaatimukset
ovat edelleen yksi
suurimpia rahan
esteitä.**

Israel miehittää
edelleen Länsirantaa ja
Golanin. Gazassa
itsehallinto. Siinai
palautui Egyptille.

Jom Kippur sota 1973

- Suuri sovitusjuhla. Arabivaltioiden (Egypti ja Syyria) yllätyshyökkäys -> Israel voitti sodan
 - Palestiinalaisten terrori-iskut. Israel vastaiskut: palestiinalaisten pakolaisleireihin
- NL ja USA tukivat osapuolia taustalla
- YK:n turvaneuvosto velvoitti osapuolet lopettamaan sotatoimet

Arafat YK:ssa 1974 - tarkkailijan asema Palestiinalle

- Arafat puhui rauhan puolesta.
 - Toi esille PLO:n terroristijärjestön imagon.
 - Tuomitsi sionistien pyrkimyksen ajaa palestiinalaiset pois Israelista ja kehotti kuulijoitaan tekemään eron terrorismin ja vapaustaistelun välille.

"Olen saapunut tänne kantaen oliivipuun oksaa ja vapaustaistelijan asetta. Älkää antako oliivipuun oksan pudota kädestäni"

Israel: "PLO:n virallisesti julkilausuttu tavoite on Israelin valtion lakkauttaminen. Tunnustamalla PLO:n arabimaat hyväksyvät järjestön, joka on Israelia vastaan suunnattujen terrori-iskujen takana."

Israelin mielestä PLO ei todellisuudessa edustanutkaan palestiinalaisia, vaan se oli ainoastaan arabimaiden käsikassara sodassa Israelia vastaan.

Yleiskokous hyväksyi marraskuussa
1974 lausunnon:

**Palestiinan kansalla on oikeus
itsestään määräämiseen, kansalliseen
itsenäisyyteen ja paluuseen
kotiseuduilleen.**

YK todennut oikeuden omaan valtioon.

Palestiina

Gaza ja Länsiranta muodostavat Palestiinalaisten ydinalueen. Todellisuudessa Israel on miehittänyt Länsirantaa vuodesta 1967 ja sallinut siirtokuntarakentamisen. Israel valtiona ei ole onnistunut integroimaan palestiinalaisia yhteiskuntaansa.

Intifada eli palestiinalaisten kansannousu

- 1987 -1993
- Terrorismi, mielenosoitukset, lakkoilu -> päättyi 1993 Oslon rauhansopimukseen
- 2000- uusi intifada: mielenosoitukset ja terrori-iskut -> Israel eristänyt palestiinailaisalueita GAZA
 - muurit, tiesulut, armeijan käyttö

HAMAS Artillery Rockets

Global
Security.org

NAME	Qassam-1	Qassam-2	Qassam-3	Grad	WS-1E
DIAMETER	60 mm	150 mm	170 mm	122 mm	122 mm
RANGE	4 km	10 km	12 km	20 km	45 km
WARHEAD	0.5 kg	5 kg	15 kg	18 kg	22 kg
YEAR	2001	2002	2005	2008	2008
SOURCE	Gaza	Gaza	Gaza	Iran	China [via Iran?]

Rauhaa rakentamassa

1. Egypti – Israel 1979

Camp Davidin –rauha

- Jimmy Carter välitti
- Egypti tunnusti Israelin
- Siinai Egyptille
- muut arabivaltiot eivät hyväksyneet rauhaa

2. Oslon rauhanprosessi 1993

Bill Clinton, Jitzhak Rabin, ulkoministeri Shimon Peres arabien Jasser Arafat
- Osapuolet tunnustivat toisensa.
Bill Clinton välittäjänä.

3. ISRAEL SUOSTUI PALESTIINAN ITSEHALLINTO

1994 GAZA, JERIKO

- Israelin armeija poistui Gazasta.
- 1996 Arafatista palestiinalaishallinnon presidentti
- Hamas terrorismi

4. Yhdysvaltain, Venäjän, EU:n ja YK:n ponnistelut loivat toiveita Lähi-idän rauhasta, kun nelikko julkisti **tiekartta-rauhansuunnitelman** keväällä 2003.

Ariel Sharon

- Israelin pääministeri 2000-2006
- Jyrkkä suhtautuminen palestiinalaisiin
- 1967 sodan veteraani.
- Vierailu muslimien pyhälle paikalle v. 2000
- II intifada, Oslo mitätöityi
- Kovan linjan politiikka
- 2002- suojamuurit

Tiekartta 2003

Tiekartta ...

- Pysyvä rauha saavutettaisiin askel kerrallaan. Päämääränä olisi Israelin vetäytyminen miehityiltä alueilta ja itsenäisen Palestiinan valtion luominen.
- Rauhanprosessi edellytti palestiinalaishallinnolta konkreettisia toimia terrorismin lopettamiseksi ja Israelilta toimenpiteitä, jotka helpottaisivat Palestiinan valtion luomista.

Suurimmat ongelmat:

- 1. Palestiinalaispakolaiset ja juutalaissiirtokunnat palestiinalaisten alueella, muurit (2003)
 - 1948 lähtien väliaikaisleirit, ei paluuta miehitetyle alueille. Eristettyinä.
 - 1980-luvun lopulla jo 2.miljoonaa
- 2. Maailmanlaajuinen merkitys
 - Öljy
 - Suezin kanava
- 3. Neuvottelut 1990-luvulla ja 2000-luvulla umpikujassa. Kiihkojuutalaiset ja kiihkoislamilaiset eivät hyväksy myönnetyksiä.
 - Vastakkain länsimainen Israel ja kehittymättömät arabimaat
 - epäluulot
- 4. Palestiinalaisten itsehallinnon laajuus? Palestiinan valtion rajat? Pyhät uskonnolliset kaupungit?

www.global.finland.fi